

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. balandžio 7 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Bendra žemės ūkio politika – Tiesioginės paramos schemos – Bendrosios taisyklės – Vienkartinės išmokos už plotus schema – Reglamentas (EB) Nr. 73/2009 – 2 straipsnio c punktas – Sąvoka „žemės ūkio veikla“ – 35 straipsnis – Reglamentas (EB) Nr. 1122/2009 – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos reikalaujama pateikti teisinį dokumentą, suteikiantį teisę naudotis ūkininkui pagal koncesijos sutartį suteiktu žemės ūkio paskirties sklypu ir pagal kuriuos tokia sutartis galioja, tik jei būsimas koncesininkas yra gyvulių augintojas arba savininkas – Ganyklos koncesininkas, sudaręs bendradarbiavimo sutartį su gyvulių augintojais – *Res judicata* galia“

Byloje C-116/20

dėl *Curtea de Apel Timișoara* (Timișoaros apeliacinis teismas, Rumunija) 2020 m. vasario 6 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. vasario 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

SC Avio Lucos SRL

prieš

Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj,

Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kuriį sudaro antrosios kolegijos pirmininko pareigas einantis pirmosios kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai I. Ziemele (pranešėja), T. von Danwitz, P. G. Xuereb ir A. Kumin,

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *SC Avio Lucos SRL*, atstovaujamos *avocate* M. Gornoviceanu,

* Proceso kalba: rumunų.

- *Agentia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj*, atstovaujamos N. S. Răducan,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos E. Gane ir A. Rotăreanu,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir S. Heimerl,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A.-L. Desjonquères, C. Mosser ir W. Zemamta,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* L. Vignato ir R. Guizzi,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Sauka ir A. Biolan,

susipažinęs su 2021 m. rugsėjo 2 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisyklės ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiančio [r]eglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006 ir (EB) Nr. 378/2007 bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, 2009, p. 16), iš dalies pakeisto 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1310/2013 (OL L 347, 2013, p. 865; toliau – Reglamentas Nr. 73/2009), išaiškinimo, antra, dėl 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1122/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu, moduliavimu ir integruota administravimo ir kontrolės sistema pagal tame reglamente numatytas ūkininkams skirtas tiesioginės paramos schemas, ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu pagal vyno sektoriui numatytą paramos schemą (OL L 316, 2009, p. 65) išaiškinimo ir, trečia, dėl *res judicata* principo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bendrovės *SC Avio Lucos SRL* ginčą su *Agentia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj* (Išmokų ir intervencijų žemės ūkio srityje agentūros Dolžo apskrities centras, Rumunija) ir su *Agentia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central* (Išmokų ir intervencijų žemės ūkio srityje agentūra – Centras, Rumunija) (toliau kartu – APIA) dėl reikalavimo grąžinti finansinę paramą, kurią APIA suteikė *Avio Lucos* pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą už 2014 metus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 1254/1999

- 3 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1254/1999 dėl bendro galvijienos rinkos organizavimo (OL L 160, 1999, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 339) 12 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta:

„Nustatant gyvulių tankumą ūkyje, atsižvelgiama į:

<...>

- b) pašarų plotą, t. y. ūkio plotą, kuris ištisus kalendorinius metus gali būti naudojamas galvijams ir avims bei (arba) ožkoms auginti. <...>

<...>“

- 4 Šis 12 straipsnis buvo išbrauktas 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiu bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiu tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančiu [r]eglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269); Reglamentas Nr. 1254/1999 buvo panaikintas 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1234/2007, nustatančiu bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas (Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas) (OL L 299, 2007, p. 1).

Reglamentas Nr. 1782/2003

- 5 Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio „Naudojimasis teisėmis į išmokas“ 2 ir 3 dalyse numatyta:

„2. „Reikalavimus atitinkantis hektaras“ – tai valdos žemės ūkio paskirties žemė, kurioje yra ariamoji žemė ir daugiametė ganykla, išskyrus daugiametėmis kultūromis apsėtus plotus, miškus ar ne žemės ūkio veiklai naudojamus plotus.

3. Ūkininkas deklaruoja sklypus, nurodydamas reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su teise į išmoką. Išskyrus *force majeure* ar išimtines aplinkybes, šiais sklypais ūkininkas turi būti naudojėsis <...>“

- 6 Reglamentas Nr. 1782/2003 buvo panaikintas Reglamentu Nr. 73/2009.

Reglamentas Nr. 73/2009

7 Reglamento Nr. 73/2009 4, 7, 23 ir 25 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(4) Be to, siekiant užtikrinti, kad žemės ūkio paskirties žemė nebūtų apleista ir kad ji būtų išsaugota geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės, Reglamente (EB) Nr. 1782/2003 nustatyta Bendrijos sistema, pagal kurią valstybės narės patvirtina standartus, atsižvelgdamos į konkrečias atitinkamų teritorijų charakteristikas, įskaitant dirvos bei klimato sąlygas ir esamas ūkininkavimo sistemas, žemėnaudą, sėjomainą, ūkininkavimo veiklą ir ūkių struktūras. Šios sistemos reikėtų toliau laikytis. <...>

<...>

(7) Daugiamečių ganyklų teigiamas poveikis aplinkai buvo pripažintas Reglamente [Nr. 1782/2003]. Reikėtų toliau laikytis šiame reglamente numatytų priemonių, kuriomis skatinama išlaikyti esamas daugiametes ganyklas, ir taip užtikrinti, kad jos nebūtų masiškai paverčiamos ariamąja žeme.

<...>

(23) Remiantis patirtimi, įgyta taikant bendrosios išmokos schemą, kai kuriais atvejais atsietoji pajamų parama buvo skirta paramos gavėjams, kurių žemės ūkio veikla sudaro tik nedidelę visos jų ekonominės veiklos dalį arba kurių verslo tikslas – ne žemės ūkio veikla arba tokia veikla sudaro tik nedidelę jų verslo dalį. Siekiant užtikrinti, kad pajamų parama už veiklą žemės ūkio sektoriuje nebūtų skiriama tokiems paramos gavėjams, ir užtikrinti, kad visa Bendrijos parama būtų naudojama tinkamam žemės ūkio bendruomenės gyvenimo lygiui užtikrinti, tokią paramą skiriančios valstybės narės turėtų būti įgaliotos tokiems fiziniams ir juridiniams asmenims neskirti tiesioginių išmokų pagal šį reglamentą.

<...>

(25) Pagal [Bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP)] taikomose paramos schemose numatyta ūkininkų pajamas remti tiesiogiai, visų pirma siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkio bendruomenės gyvenimo lygį. Tas tikslas glaudžiai susijęs su kaimo vietovių išlaikymu. Siekiant užtikrinti, kad Bendrijos lėšos nebūtų nepagrįstai skiriamos, paramos išmokos nemokamos ūkininkams, dirbtinai sukūrusiems sąlygas tokioms išmokoms gauti.“

8 To reglamento 2 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šiame reglamente taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

- b) „valda“ – visi gamybos vienetai, kuriuos valdo ūkininkas ir kurie yra vienos valstybės narės teritorijoje;
- c) „žemės ūkio veikla“ – žemės ūkio produktų gamyba, auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimas, gyvulių veisimas ir ūkinių gyvulių laikymas arba geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės išlaikymas, kaip nustatyta 6 straipsnyje;

<...>

- h) „žemės ūkio paskirties žemė“ – ariamoji žemė, daugiametės ganyklos arba daugiametės kultūros.“
- 9 Minėto reglamento 6 straipsnio „Gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė“ 1 dalies pirmoje pastraipoje buvo numatyta:
- „Valstybės narės užtikrina, kad bus išlaikoma visos žemės ūkio paskirties žemės, ypač gamybai nebenaudojamos žemės, gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė. Valstybės narės, atsižvelgdamos į konkrečias atitinkamų teritorijų charakteristikas, įskaitant dirvos būklę ir klimato sąlygas, esamas ūkininkavimo sistemas, žemėnaudą, sėjomainą, ūkininkavimo veiklą ir ūkių struktūras, nacionaliniu ar regioniniu lygiu nustato būtiniausius privalomus gerai agrarinei ir aplinkosaugos būklei taikomus reikalavimus, nustatytus III priede. Valstybės narės negali nustatyti minimalių reikalavimų, kurie nėra numatyti toje sistemoje.“
- 10 To paties reglamento 19 straipsnio „Paraiškos paramai gauti“ 1 dalyje buvo nustatyta:
- „Ūkininkas kasmet pateikia paraišką tiesioginėms išmokoms gauti, prireikus nurodydamas:
- a) visus valdos žemės ūkio paskirties sklypus <...>;
 - b) prašomas panaudoti teises į išmokas;
 - c) visą kitą šiame reglamente ar atitinkamos valstybės narės numatytą informaciją.“
- 11 Reglamento Nr. 73/2009 34 straipsnyje „Naudojimasis teisėmis į išmokas už reikalavimus atitinkantį hektarą“ nustatyta:
- „1. Parama pagal bendrosios išmokos schemą ūkininkams teikiama, kai jie pasinaudoja teise į išmoką už reikalavimus atitinkantį hektarą. Pasinaudojus teisėmis į išmokas, suteikiama teisė gauti jose nustatytas sumas.
2. Šioje antraštėje [šiam reglamente] „reikalavimus atitinkantis hektaras“ yra:
- a) valdos žemės ūkio paskirties žemė ir miško kirtimo atžalynais (KN kodas ex 0602 90 41) apsodinti plotai, kurie naudojami žemės ūkio veiklai <...>
- <...>
- Išskyrus *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių atveju, hektarai turi atitikti paramos skyrimo sąlygas visus kalendorinius metus.“
- 12 Šio reglamento 35 straipsnio „Reikalavimus atitinkančių hektarų deklarasavimas“ 1 dalyje buvo numatyta:
- „Ūkininkas deklaruoja sklypus, atitinkančius reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su teise į išmokas. Išskyrus *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių atveju, šiais sklypais ūkininkas turi naudotis valstybės narės nustatytą dieną, kuri turi būti ne vėlesnė kaip diena, kurią ta valstybė narė nustatė paraiškai paramai gauti pakeisti.“

- 13 Minėto reglamento 124 straipsnio „Plotas pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą“ 2 dalyje buvo nustatyta:

„Išmokų pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą skyrimo reikalavimus atitinkantys yra visi žemės ūkio paskirties sklypai, kurie atitinka 1 dalyje numatytus kriterijus <...>

Išskyrus *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių atveju, pirmoje pastraipoje nurodytais sklypais ūkininkas turi naudotis valstybės narės nustatyta dieną, kuri turi būti ne vėlesnė nei diena, kurią ta valstybė narė nustatė paraiškoms paramai gauti pakeisti.

Minimalus reikalavimus atitinkančio valdos ploto, kuriam galima prašyti skirti išmokas, dydis yra 0,3 ha. Tačiau naujosios valstybės narės, remdamosi objektyviais kriterijais ir gavusios Komisijos pritarimą, gali nustatyti didesnę minimalaus ploto dydį, neviršijantį 1 ha.“

- 14 To paties reglamento III priede „6 straipsnyje nurodyta gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė“ dėl minimalaus priežiūros lygio buvo numatytas šis neprivalomas standartas: „Minimalus gyvulių tankumas ir (arba) atitinkamas režimas“.
- 15 Reglamentas Nr. 73/2009 panaikintas 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013, p. 608).

Reglamentas Nr. 1122/2009

- 16 Reglamento Nr. 1122/2009 8 ir 28 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(8) Kad užtikrintų tinkamą Reglamento [Nr. 73/2009] III antraštinėje dalyje numatytos bendrosios išmokos schemos įgyvendinimą, valstybės narės turėtų sukurti identifikavimo ir registravimo sistemą, pagal kurią būtų galima atsekti teises į išmokas <...>.

<...>

(28) Būtina laikytis paramos paraiškų pateikimo, pakeitimų paramos už plotus paraiškose ir patvirtinamųjų dokumentų, sutarčių ar deklaracijų pateikimo terminų, kad nacionalinės administracijos galėtų planuoti, o vėliau ir veiksmingai tikrinti paramos paraiškose nurodytų duomenų tikslumą. <...>“

- 17 Šio reglamento 12 straipsnio „Bendrosios paraiškos turinys“ 1 dalyje buvo nustatyta:

„Bendrojoje paraiškoje nurodoma visa informacija, reikalinga paramos skyrimo reikalavimų atitikčiai nustatyti, visų pirma:

<...>

d) išsami informacija, suteikianti galimybę nustatyti visus valdoje turimus žemės ūkio paskirties sklypus, jų plotą hektarais šimtųjų tikslumu, jų vietą ir, kai taikoma, jų paskirtį <...>“

- 18 Reglamentas Nr. 1122/2009 buvo panaikintas 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai (OL L 181, 2014, p. 48).

Rumunijos teisė

Gyvulininkystės įstatymas Nr. 72/2002

- 19 *Legea zootehniei* Nr. 72/2002 (Gyvulininkystės įstatymas Nr. 72/2002, dar kartą paskelbtas *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 235; 2014 m. balandžio 2 d.) 4 straipsnyje nustatyta:

„Pagal šį įstatymą gyvulių augintojai – tai fiziniai arba juridiniai asmenys, kuriems nuosavybės teise priklauso 2 straipsnyje nurodytos gyvūnų rūšys, įrašytos į žemės ūkio registrą.“

- 20 Šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Gyvulininkystė ir gyvulių eksploatavimas yra gyvulių augintojų, neatsižvelgiant į jų teisinį statusą, veikla, vykdoma siekiant gauti produktus ir gyvūninės kilmės produktus.“

OUG Nr. 125/2006

- 21 2006 m. gruodžio 21 d. *Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 125/2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare, care se acordă în agricultură începând cu anul 2007, și pentru modificarea articolului 2 din Legea Nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură* (Nepaprastasis vyriausybės nutarimas Nr. 125/2006, kuriuo patvirtinamos tiesioginės paramos schemos ir papildomos nacionalinės tiesioginės išmokos, žemės ūkio veiklai skiriamos nuo 2007 m., ir iš dalies keičiamas Įstatymo Nr. 36/1991 dėl žemės ūkio bendrovių ir kitų asociacijos formų žemės ūkyje 2 straipsnis; *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 1043, 2006 m. gruodžio 29 d., toliau – OUG Nr. 125/2006) pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos 7 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta:

„Norintys gauti išmoką pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą pareiškėjai turi būti įtraukti į *Agentia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură* (Išmokų ir intervencijų žemės ūkio srityje agentūra, Rumunija) administruojamą Ūkininkų registrą, laiku pateikti paraišką išmokai gauti ir atitikti šias bendrąsias sąlygas:

<...>

- f) pateikti dokumentus, įrodančius, kad žemė, dėl kurios buvo pateikta paraiška, naudojama teisėtai;

<...>“

Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro įsakymas Nr. 246/2008

- 22 2008 m. balandžio 23 d. *Ordinul ministrului agriculturii si dezvoltării rurale Nr. 246/2008 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare în sectorul vegetal, pentru acordarea sprijinului aferent măsurilor de agromediu și zone defavorizate* (Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro įsakymas Nr. 246/2008, kuriuo patvirtinamos papildomų nacionalinių tiesioginių išmokų mokėjimo augalininkystės sektoriuje įgyvendinimo būdo, konkrečių sąlygų ir reikalavimų atitikties, siekiant teikti su žemės ūkio ir aplinkosaugos priemonėmis susijusią paramą ir paramą nepalankių sąlygų teritorijoms; *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 332, 2008 m. balandžio 25 d.) pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal [OUG Nr. 125/2006] 7 straipsnio 1 dalies f punktą dokumentai, kuriais patvirtinama teisė naudoti savivaldybei priklausančias daugiametes ganyklas, yra nuosavybės teisę patvirtinantys dokumentai, vietos konsultantų ir gyvulių augintojų sudarytos koncesijos ar nuomos sutartys, kuriose būtų nurodyta naudojama žemė, ir liudijimas, merijos išduotas remiantis žemės ūkio registre esančiais duomenimis. Bet kokia iki šio reglamento įsigaliojimo sudaryta sutartis dėl savivaldybei priklausančių ganyklų naudojimo toliau galioja iki teisės pasibaigimo dienos.“

Nepaprastasis vyriausybės nutarimas Nr. 34/2013

- 23 2013 m. balandžio 23 d. *Ordonanța de urgență a Guvernului Nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar Nr. 18/1991* (Nepaprastasis vyriausybės nutarimas Nr. 34/2013 dėl daugiamečių ganyklų organizavimo, tvarkymo ir eksploatavimo, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas Įstatymas Nr. 18/1991 dėl nuosavybės teisių į žemę; *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 267, 2013 m. gegužės 13 d.) pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame nepaprastajame nutarime vartojamų sąvokų apibrėžtys:

<...>

- b) ganyklos ir šienaujamos pievos – žemės ūkio paskirties žemė, įtraukta į šios kategorijos nuosavybės dokumentus, naudojama gyvuliams skirtiems pašarams, žolei ir kitiems žoliniam augalams auginti, šienauti arba ganyti;
- c) sutartinis ūkinis gyvūnas (SUG) – standartinis matavimo vienetas, nustatomas atsižvelgiant į kiekvienos rūšies gyvūnų mitybos poreikius, pagal kurį galima konvertuoti skirtingas gyvūnų kategorijas;
- d) ganyklų ir pievų naudotojas – gyvulių augintojas, fizinis ar juridinis asmuo, įtrauktas į *Registrul național al exploataților* (Nacionalinis ūkių registras), kuris vykdo ganyklų ir pievų naudojimo kategorijai priskirtiną žemės ūkio veiklą, pagal Europos Sąjungos statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių priskiriamą augalininkystei ir gyvulininkystei, ir kuriam teisės aktais suteikiama teisė naudoti žemės ūkio paskirties plotą, kai ganyti skirta žemė eksploatuojama ganant jam priklausančių gyvulių bandas arba tą žemę bent kartą per metus šienaujant;

- e) Nacionalinis ūkių registras (NUR) – elektroninių duomenų rinkinys, apimantis visų Rumunijos ūkių identifikavimo informaciją <...>;
- f) pievų valdytojai – pievų nuosavybės teisės, kitų daiktinių teisių į jas turėtojai arba asmenys, kurie pagal civilinės teisės aktus turi pievų laikinųjų turėtojų ar valdytojų statusą“.

Žemės ūkio, maisto ir miškų ministro bei Viešojo administravimo ministro įsakymas Nr. 226/235/2003

- 24 *Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor și al ministrului administrației publice Nr. 226/235/2003 pentru aprobarea Strategiei privind organizarea activității de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor la nivel național, pe termen mediu și lung (Žemės ūkio, maisto ir miškų ministro bei Viešojo administravimo ministro įsakymas Nr. 226/235/2003 dėl Nacionalinės vidutinės trukmės ir ilgalaikės pievų gerinimo ir eksploatavimo veiklos organizavimo strategijos patvirtinimo; Monitorul Oficial al României, I dalis, Nr. 423, 2003 m. birželio 17 d.) pagrindinės bylos aplinkybėms taikomoje redakcijoje buvo I priedas, kurio VI skyriaus 1 punktą buvo suformuluotas taip:*

„Pievų naudotojų atsakomybė

- a) kad galėtų naudotis savivaldybių tarybos, miestų ar savivaldybių administruojamomis pievomis:

įsteigtos gyvulių augintojų asociacijos, gyvulių augintojai fiziniai ir juridiniai asmenys pateikia paraišką vietos tarybai, <...>

- b) pievų naudotojai, kurie sudaro koncesijos sutartį, turi atitikti bent šias sąlygas:

- būti įregistruoti [NUR],
- užtikrinti minimalią 0,3 SUG/ha apkrovą paraiškoje nurodytame žemės sklype,
- pateikti ganymo programą, kuri atitiktų IV skyriaus 8 punkto nuostatas dėl paraiškoje nurodytos pievos pakartotinio naudojimo laikotarpio.“

Civilinio proceso kodeksas

- 25 *Codul de procedură civilă (Civilinio proceso kodeksas) 431 straipsnio 2 dalyje nustatyta:*

„Šalys gali remtis anksčiau priimto sprendimo kitoje byloje *res judicata* galia, jeigu ji yra susijusi su nagrinėjamos bylos baigtimi.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 26 *Avio Lucos* pateikė APIA paraišką finansinei paramai gauti pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą už 2014 m. dėl 341,70 ha ganyklų ploto. Siekdama įrodyti savo teisę naudotis žemės sklypu ši bendrovė pateikė 2013 m. sausio 28 d. koncesijos sutartį su *Consiliul Local al Comunei Podari* (Podario savivaldybės vietos taryba, Rumunija) dėl šioje savivaldybėje esančios ganyklos. Pagal šią sutartį *Avio Lucos* kaip koncesininkė turėjo teisę savo rizika ir atsakomybe tiesiogiai

- eksploduoti joje nurodytą turtą. Ji taip pat privalėjo užtikrinti, kad pagal koncesijos sutartį suteiktas žemės sklypas būtų naudojamas ganymui, ir negalėjo jo nuomoti ar perduoti jį naudoti pagal subkoncesijos sutartį.
- 27 Vėliau, 2013 m. sausio 30 d., *Avio Lucos* sudarė bendradarbiavimo sutartį su keturiais fiziniaisiais asmenimis. Pagal šią sutartį *Avio Lucos* turėjo pagal koncesijos sutartį gautą savivaldybės ganyklą suteikti naudotis šiems fiziniams asmenims ir kasmet savo lėšomis atlikti reikiamus priežiūros darbus, o šie fiziniai asmenys įsipareigojo perduoti *Avio Lucos* savo gyvulius (avis, ožkas, karves ir arklius), kad minėtame žemės sklype jie būtų nuolat ganomi.
 - 28 Pateikus atitinkamą paraišką, APIA avansu išmokėjo *Avio Lucos* išmoką pagal paramos už plotus schemas už 2014 žemės ūkio metus, iš viso 529 340,24 Rumunijos lėjų (RON) (apie 107 000 EUR).
 - 29 Vis dėlto peržiūrėjusi šią paraišką APIA konstatavo, kad koncesijos sutarties sudarymo dieną *Avio Lucos* neturėjo teisės pagal koncesijos sutartį naudotis savivaldybei viešosios ar privačiosios nuosavybės teise priklausančiomis ganyklomis, nes ji nebuvo gyvūnų augintoja ar savininkė, taigi pažeidė taikytinus nacionalinės teisės aktus.
 - 30 Atsižvelgdama į šią išvadą APIA, pirma, priėmė sprendimą, kuriuo pagal Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnio trečią pastraipą *Avio Lucos* skirtos daugiamečių sankcijos, kurių bendra suma siekė 555 729,59 RON (apie 112 000 EUR). Dėl šio sprendimo buvo pateikti keli skundai administracinėms institucijoms ir teismams; jie visi buvo atmesti.
 - 31 Antra, APIA nustatė, kad *Avio Lucos* skolinga biudžetui 529 340,24 RON (apie 107 000 EUR) bendrą sumą, atitinkančią jai jau išmokėtą sumą pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą už 2014 metus.
 - 32 *Avio Lucos* apskundė šį sprendimą *Tribunalul Dolj* (Dolžo apygardos teismas, Rumunija); šis jos skundą atmetė. Dėl šio sprendimo *Avio Lucos* pateikė apeliacinį skundą *Curtea de Apel Craiova* (Krajevios apeliacinis teismas, Rumunija); šis jį pakeitė ir grąžino bylą *Tribunalul Dolj* (Dolžo apygardos teismas). 2018 m. vasario 25 d. sprendimu tas teismas skundą atmetė. Dėl šio sprendimo *Avio Lucos* pateikė apeliacinį skundą *Curtea de Apel Timișoara* (Timișoaros apeliacinis teismas, Rumunija) – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
 - 33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad neaišku, ar pagal Sąjungos teisę draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatyta pareiga įrodyti teisę naudoti ar eksploatuoti žemės ūkio paskirties žemę, arba būti gyvulių augintoju ar savininku, kad būtų galima įgyti ganyklų koncesiją, siekiant gauti atitinkamą finansinę paramą pagal vienkartinės išmokos už plotus schemas. Be to, kyla klausimas, ar *Avio Lucos* vykdomai veiklai taikomas Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnis. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad priimti du galutiniai teismo sprendimai, kuriuose konstatuota, jog paraiškos išmokoms gauti pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą už 2014 metus neatitinka reikalavimų, nes nesilaikyta nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias reikia turėti sklypo naudojimo ar eksploatavimo teisėtumą patvirtinantį dokumentą, ir kelia klausimą, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama taikyti *res judicata* principą, dėl kurio kompetentingas nacionalinis teismas negali patikrinti šių nacionalinėje teisėje įtvirtintų reikalavimų atitikties Sąjungos teisės nuostatoms, nagrinėdamas naują bylą dėl reikalavimo, kuriuo remiantis susigrąžinamos bendrovei *Avio Lucos* nepagrįstai išmokėtos sumos, teisėtumo.

34 Šiomis aplinkybėmis *Curtea de Apel Timișoara* (Timișoaros apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal finansinei paramai 2014 žemės ūkio metais taikomą [Sąjungos] teisę – būtent Reglamentą Nr. 73/2009 ir Reglamentą Nr. 1122/2009 – draudžiama nacionalinės teisės aktais nustatyti pareigą įrodyti teisę naudotis žemės plotu, kai siekiama gauti finansinę paramą, susijusią su išmokos už plotą schemomis?
2. Jei pirmajame klausime nurodyti nacionalinės teisės aktai pagal minėtą [Sąjungos] teisę nedraudžiami, ar konkrečiu atveju, kai teisę eksploatuoti žemės ūkio paskirties plotą išmokos gavėjas pagrindė pateikdamas koncesijos sutartį dėl ganyklų ploto (pagal šią sutartį pareiškėjas savo rizika ir savo naudai įgijo teisę eksploatuoti ganyklas už tam tikrą mokestį), pagal [Sąjungos] teisę (įskaitant proporcingumo principą) draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatyta sąlyga, kad sudaryta koncesijos sutartis laikoma galiojančia, tik jei būsimas koncesininkas yra gyvulių augintojas arba jų savininkas?
3. Ar į žemės ūkio veiklos apibrėžtį, nurodytą Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnyje, patenka išmokos už plotą gavėjo veikla, kai išmokos gavėjas, sudaręs koncesijos sutartį dėl ganyklų tam, kad įgytų teisę šį plotą eksploatuoti ir teisę į išmoką 2014 žemės ūkio metais, vėliau sudaro bendradarbiavimo sutartį su gyvulių augintojais, pagal kurią jiems leidžia pagal koncesijos sutartį gautame žemės plote nemokamai ganyti gyvulius, tačiau pasilieka teisę naudotis žeme, įsipareigojęs netrukdyti ganyti gyvulius ir rūpintis ganyklų žemės tvarkymu?
4. Kiek tai susiję su galutinio teismo sprendimo *res judicata* galia (nagrinėjant ginčą, kurio metu prašyta panaikinti sprendimą dėl daugiamečių sankcijų taikymo), kai tuo sprendimu pripažinta, kad paraiška išmokai gauti nepriimtina, nes nesilaikyta nacionalinės teisės nuostatose įtvirtinto reikalavimo įrodyti teisę eksploatuoti (naudoti) žemės plotą, dėl kurio prašyta skirti išmoką už plotą 2014 žemės ūkio metais, suteikiančio dokumento teisėtumą, – ar pagal Sąjungos teisę draudžiama nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai [Civilinio proceso kodekso] 431 straipsnio 2 dalį, aiškinti taip, kad šio nacionalinio reikalavimo, taikyto 2014 žemės ūkio metais, atitiktis [Sąjungos] teisei negalima vertinti nagrinėjant naują ginčą dėl už tuos pačius 2014 žemės ūkio metus pareiškėjai nepagrįstai sumokėtų sumų susigrąžinimo akto teisėtumo, kai tas aktas pagrįstas tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis ir nacionalinės teisės aktais, kurie jau buvo nagrinėti ankstesniame galutiniame teismo sprendime?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

35 Rašytinėse pastabose Rumunijos vyriausybė teigia, kad visas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi informacijos, leidžiančios jam priimti sprendimą nagrinėjamoje byloje. Šios vyriausybės nuomone, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia turėjo išnagrinėti Civilinio proceso kodekso 431 straipsnio 2 dalyje numatytas taisykles, susijusias su „*res judicata* galia“, ir atmesti *Avio Lucos* ieškinį. Šiuo klausimu ši vyriausybė priduria: kadangi ši nuostata taikytina pagrindinėje byloje, pirmieji trys klausimai neturi dalyko.

- 36 *Avio Lucos* teigia, kad pirmasis ir antrasis klausimai nėra svarbūs siekiant išspręsti pagrindinę bylą, nes jie susiję ne su pareiškėjo teise gauti vienkartinę išmoką už plotą, bet su pagrindinėje byloje nagrinėjamos koncesijos sutarties galiojimo klausimu.
- 37 Reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už būsimo sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti tiek reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti sprendimą, tiek Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikšmingumą. Todėl, kai pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Vadinasi, klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 39 Nagrinėjamu atveju, pirma, teiginys, kad pagal Civilinio proceso kodekso 431 straipsnio 2 dalį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atmesti jam pateiktą ieškinį, neleidžia daryti išvados, kad Sąjungos teisės normų išaiškinimas, kurio prašo šis teismas, akivaizdžiai neturi jokio ryšio su pagrindine byla. Iš tiesų, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, Teisingumo Teismo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo funkcijos yra aiškiai atskirtos ir tik pastarasis turi aiškinti nacionalinės teisės aktus (2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.*, C-416/10, EU:C:2013:8, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Antra, kiek tai susiję su tariamu pirmojo ir antrojo klausimų nereikšmingumu, reikia priminti, kad pagal SESV 267 straipsnį nacionaliniam teismui visada leidžiama, jeigu jis mano, kad tai reikalinga, pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės aiškinimo (2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.*, C-416/10, EU:C:2013:8, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Kaip matyti iš šio sprendimo 33 punkto, šis teismas mano, kad klausimas, ar pagal Sąjungos teisę draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos reikalaujama įrodyti teisę naudoti ar eksploatuoti žemės plotą arba būti gyvūnų augintoju arba savininku tam, kad būtų suteikta koncesija dėl ganyklų ir prireikus gauti finansinę paramą pagal mokėjimo už plotą schemą, yra būtinas siekiant išspręsti jo nagrinėjamą ginčą.
- 41 Vadinasi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai yra priimtini.

Dėl pirmojo klausimo

- 42 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamentus Nr. 73/2009 ir Nr. 1122/2009 reikia aiškinti taip: jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gavimas siejamas su pareiškėjo pareiga įrodyti, kad jis turi „teisę naudotis“ žemės ūkio paskirties žeme, dėl kurios pateikta ši paraiška.

- 43 Reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 73/2009 34 straipsnio 1 dalį parama pagal vienkartinės išmokos schemą ūkininkams teikiama, kai jie pasinaudoja teise į išmoką už reikalavimus atitinkantį hektarą.
- 44 Pagal šio reglamento 35 straipsnio 1 dalį ūkininkas turi deklaruoti sklypus, priskiriamus reikalavimus atitinkančiam plotui, susietam su teise į išmokas; išskyrus *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių atveju, šiais sklypais ūkininkas „turi naudotis“ valstybės narės nustatyta dieną. Be to, pagal minėto reglamento 124 straipsnio 2 dalį išmokos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gali būti skiriamos už visus šio straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus atitinkančius žemės ūkio paskirties sklypus, kuriais, išskyrus *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių atveju, ūkininkas „naudojasi“ šios valstybės narės nustatyta dieną.
- 45 Kadangi Reglamente Nr. 73/2009 nepatikslinama, koku pagrindu ūkininkas turi „naudotis“ atitinkamais sklypais, aiškinant šią nuostatą pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją reikia atsižvelgti ne tik į jos teksto įprastą prasmę bendrinėje kalboje, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 58 punktą ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Pelham ir kt.*, C-476/17, EU:C:2019:624, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 46 Pirma, dėl šio reglamento 35 straipsnio 1 dalies formuluotės reikia pažymėti, kad bendrinėje kalboje aplinkybė, jog ūkininkas turi teisę naudotis plotu, iš esmės reiškia, kad ūkininkas gali jį naudoti savo nuožiūra, kad faktiškai galėtų vykdyti žemės ūkio veiklą.
- 47 Antra, kiek tai susiję su šios nuostatos kontekstu, iš šio sprendimo 43 punkto matyti, kad parama pagal vienkartinės išmokos schemą ūkininkams skiriama po to, kai jie pasinaudoja teise į išmoką „už reikalavimus atitinkantį hektarą“, nes pagal Reglamento Nr. 73/2009 34 straipsnio 2 dalį tokia sąvoka apima bet kokią žemės ūkio paskirties plotą, naudojamą žemės ūkio veiklai.
- 48 Šios sąvokos yra apibrėžtos šiame reglamente. Minėto reglamento 2 straipsnio b, c ir h punktuose sąvoka „valda“ apibrėžiama kaip „visi gamybos vienetai, kuriuos valdo ūkininkas ir kurie yra vienos valstybės narės teritorijoje“, „žemės ūkio veikla“ – „žemės ūkio produktų gamyba, auginimas <...> arba geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės išlaikymas <...>“, galiausiai „žemės ūkio paskirties žemė“ – „ariamoji žemė, daugiametės ganyklos arba daugiametės kultūros“.
- 49 Šiuo klausimu dėl Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio b punkte nurodyto reikalavimo, kad gamybos vienetai turi „valdyti“ ūkininkas, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad sąvoka „valdymas“ nereiškia, jog ūkininkas turi neribotą teisę disponuoti atitinkama žeme, kai ji naudojama žemės ūkio veiklai. Vis dėlto šio žemės sklypo atžvilgiu ūkininkas turi būti pakankamai nepriklausomas, kad galėtų vykdyti savo žemės ūkio veiklą, o tai, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes, turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 61 ir 62 punktus ir 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:439, 58 punktą).
- 50 Taigi ūkininkas turi galėti pasinaudoti tam tikrais įgaliojimais priimti sprendimus dėl atitinkamo žemės sklypo naudojimo (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 63 punktas), kad tame sklype vykdytų savo žemės ūkio veiklą.
- 51 Trečia, kiek tai susiję su nagrinėjamais teisės aktais siekiamais tikslais, Reglamento Nr. 73/2009 23 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad juo siekiama išvengti tiesioginės paramos teikimo paramos gavėjams, kurių žemės ūkio veikla sudaro tik nedidelę visos jų ekonominės veiklos dalį

arba kurių komercinis tikslas nėra arba beveik nesusijęs su žemės ūkio veikla. Be to, iš SESV 39 straipsnio 1 dalies b punkto, kurio esmė priminta šio reglamento 25 konstatuojamojoje dalyje, matyti, kad BŽŪP paramos schemose numatyta tiesioginė pajamų parama, kuria siekiama užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, be kita ko, padidinant žemės ūkyje dirbančių asmenų individualias pajamas.

- 52 Taigi reikia pripažinti, kaip tai padarė generalinis advokatas išvados 50 punkte, kad parama pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą siekiama užtikrinti tinkamą gyvenimo lygį ūkininkams, kurie realiai vykdo žemės ūkio veiklą, taigi faktiškai turi žemės ūkio paskirties plotą, kuriame ši veikla vykdoma.
- 53 Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 73/2009 35 straipsnio 1 dalies formuluotę, šios nuostatos kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslą, reikia konstatuoti, jog šiame reglamente nereikalaujama iš ūkininko pateikti oficialaus dokumento, patvirtinančio jo „teisę naudoti“ nagrinėjamą žemės sklypą, iš kurio būtų aišku, jog jį „naudoja“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą; tam pakanka įrodyti, kad minėtas ūkininkas faktiškai naudojasi šiuo plotu ir yra pakankamai savarankiškas, kad šiame plote vykdytų žemės ūkio veiklą.
- 54 Tokį aiškinimą patvirtina, pirma, Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 2 ir 3 dalyse vartojama sąvoka „žemės ūkio paskirties žemė“. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė: kadangi šiose nuostatose nenurodytas teisinių santykių, kuriais remiantis ūkininkas naudoja atitinkamą žemę, pobūdis, remiantis minėtomis nuostatomis negalima daryti išvados, kad nagrinėjamais sklypais ūkininkas turi naudotis pagal nuomos sutartį arba lygiavertį sandorį (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 54 punktas).
- 55 Antra, jį patvirtina Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su Reglamento Nr. 1254/1999 12 straipsnio 2 dalies b punkte vartojama sąvoka „ūkio plotas“, nes Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši nuostata paraiškos paramai gauti tinkamumo nesieja su sąlyga pateikti galiojantį dokumentą, patvirtinantį pareiškėjo teisę naudoti pašarų plotus, dėl kurių pateikta ši paraiška. Atvirkščiai, būtent faktinis pašarinio ploto naudojimas yra viena iš atitinkamų priemonių skyrimo sąlygų (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimą *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 62 ir 70 punktus).
- 56 Vis dėlto, nors Sąjungos teisėje nenustatyta pareiga įrodyti „teisę naudoti“ žemės ūkio paskirties žemę, dar reikia išnagrinėti, ar pagal ją valstybėms narėms draudžiama savo nacionalinės teisės aktuose numatyti tokią pareigą.
- 57 Šiuo klausimu reikia priminti, kad iš Reglamento Nr. 73/2009 19 straipsnio 1 dalies matyti, jog kiekvienais metais ūkininkas pateikia paraišką tiesioginėms išmokoms gauti, prireikus nurodydamas visus valdos žemės ūkio paskirties sklypus, prašomas panaudoti teises į išmokas ir visą kitą šiame reglamente ar atitinkamos valstybės narės numatytą informaciją.
- 58 Be to, Reglamento Nr. 1122/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu, moduliavimu ir integruota administravimo ir kontrolės sistema pagal tame reglamente numatytas ūkininkams skirtas tiesioginės paramos schemas, 12 straipsnio 1 dalies d punkte nustatyta, kad bendrojoje paraiškoje nurodoma visa informacija, reikalinga paramos skyrimo reikalavimų atitikčiai nustatyti, visų pirma išsami informacija, suteikianti galimybę nustatyti visus valdoje turimus žemės ūkio paskirties sklypus, jų plotą, jų vietą ir, kai taikoma, paskirtį.

- 59 Reglamento Nr. 1122/2009 8 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad, siekiant užtikrinti tinkamą Reglamento (EB) Nr. 73/2009 III antraštinėje dalyje numatytos bendrosios išmokos schemos įgyvendinimą, valstybės narės turėtų sukurti identifikavimo ir registravimo sistemą, pagal kurią būtų galima atsekti teises į išmokas. Kaip iš esmės matyti iš Reglamento Nr. 1122/2009 28 konstatuojamosios dalies, „patvirtinamųjų dokumentų, sutarčių ar deklaracijų“ pateikimas laiku suteikia galimybę nacionalinėms administracijoms planuoti, o vėliau ir veiksmingai tikrinti paramos paraiškose nurodytų duomenų tikslumą.
- 60 Dėl tokių patvirtinamųjų dokumentų atsižvelgdamas į Sąjungos taisykles dėl paramos schemų ir išsamias integruotos administravimo ir kontrolės sistemos taikymo taisykles pagal tiesioginės paramos ūkininkams schemas, galiojusias iki Reglamento Nr. 1122/2009 priėmimo, Teisingumo Teismas jau turėjo progą nuspręsti, kad valstybės narės turi diskreciją dėl patvirtinamųjų dokumentų ir įrodymų, kurių jos gali reikalauti iš pareiškėjo dėl paramos, susijusios su paraiškoje nurodytais plotais.
- 61 Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į šią diskreciją, leidžiama, kad valstybės narės patikslintų, kokių įrodymų reikia pateikti grindžiant paraišką paramai gauti, be kita ko, remdamosi esama įprasta praktika žemės ūkio srityje savo teritorijoje, kiek ši praktika susijusi su pašarų plotų eksploatavimu ir naudojimu, ir kokius dokumentus pateikti dėl šio naudojimo (2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2016:365, 82 punktas).
- 62 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad valstybės narės turi diskreciją pasirinkti nacionalines priemones, kurios, jų manymu, yra būtinos siekiant veiksmingai užkirsti kelią pažeidimams ir sukčiavimui ir už juos nubausti (2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 76 punktas).
- 63 Vis dėlto Teisingumo Teismas pridūrė, kad savo diskrecija dėl įrodymų, kuriuos reikia pateikti grindžiant paraišką paramai gauti, valstybės narės gali naudotis laikydamosi tam tikrų ribų, visų pirma kiek tai susiję su galimybe įpareigoti pareiškėją pateikti galiojantį dokumentą, pagrindžiantį jo teisę eksploatuoti paraiškoje nurodytą plotą. Šiomis aplinkybėmis nacionalinės teisės aktuose, kuriais įgyvendinama ši diskrecija, turi būti paisoma Sąjungos teisės tikslų tiesioginės finansinės paramos ūkininkams srityje ir bendrųjų Sąjungos teisės principų, visų pirma proporcingumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad nuostatoje numatytos priemonės būtų tinkamos siekiamam tikslui įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jam pasiekti (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 86 ir 87 punktus ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Land Berlin (Teisės į BŽŪP išmokas)*, C-216/19, EU:C:2020:1046, 35 punktą).
- 64 Būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi kiekvienu konkrečiu atveju patikrinti, ar buvo laikomasi šio principo (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 89 punktą) pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, o šis turi jurisdikciją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti visus Sąjungos teisės aiškinimo elementus, kurie gali padėti įvertinti tokią atitiktį, kad pastarasis teismas galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (2020 m. birželio 11 d. Sprendimo *Subdelegación del Gobierno en Guadalajara*, C-448/19, EU:C:2020:467, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 65 Šiuo klausimu, pirma, reikia pažymėti, kad, kaip generalinis advokatas teigia išvados 57 punkte, pareigos, kaip antai numatytos OUG Nr. 125/2006 7 straipsnio 1 dalies f punkte, pateikti dokumentus, patvirtinančius teisėtą žemės, dėl kurios pateikta paraiška išmokai gauti,

naudojimą, numatymas gali užtikrinti, kad iš tikrųjų bus pasiekti BŽŪP tikslai, nurodyti šio sprendimo 51 ir 52 punktuose. Nustatant tokią pareigą visų pirma siekiama, kad paramos pagal bendrosios išmokos schemą prašantis asmuo negalėtų piktnaudžiauti kitų asmenų žeme, siekdamas apeiti su šia schema susijusius Sąjungos teisės aktus (pagal analogiją žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 88 punktą).

- 66 Antra, dėl klausimo, ar šiais nacionalinės teisės aktais neviršijama tai, kas būtina minėtam tikslui pasiekti, reikia priminti, kad proporcingumo vertinimas turi būti atliekamas ypač atsižvelgiant į BŽŪP tikslus, o tai reikalauja palyginti šiuos tikslus su minėtais teisės aktais siekiamu tikslu (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Scotch Whisky Association ir kt.*, C-333/14, EU:C:2015:845, 28 ir 40 punktus).
- 67 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro įsakymo Nr. 246/2008 5 straipsnio 1 dalyje (redakcija, taikytina ginčui pagrindinėje byloje) nustatyta, kad „pagal [OUG Nr. 125/2006] 7 straipsnio 1 dalies f punktą dokumentai, kuriais patvirtinama teisė naudoti savivaldybei priklausančias daugiametes ganyklas, yra nuosavybės teisę patvirtinantys dokumentai, vietos konsultantų ir gyvulių augintojų sudarytos koncesijos ar nuomos sutartys, kuriose būtų nurodyta naudojama žemė, ir liudijimas, merijos išduotas remiantis žemės ūkio registre esančiais duomenimis“, todėl atrodo, kad jos susijusios tik su įrodymų, patvirtinančių teisėtą daugiamečių savivaldybės ganyklų naudojimą, nustatymu, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Vis dėlto, kiek tai susiję teritoriniam administraciniam vienetui, šiuo atveju – savivaldybei, viešosios ar privačiosios nuosavybės teise priklausančiomis ganyklomis, galima manyti, kad šalys iš esmės parengs naudojimosi teisę patvirtinančią oficialų dokumentą, todėl tokiu konkrečiu atveju pareiga pateikti tokį dokumentą neatrodo neproporcinga.
- 68 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą atsakyti, kad reglamentus Nr. 73/2009 ir Nr. 1122/2009 reikia aiškinti taip: jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gavimas siejamas su pareiškėjo pareiga įrodyti, kad jis turi „teisę naudotis“ žemės ūkio paskirties žeme, dėl kurios pateikta ši paraiška, su sąlyga, kad laikomasi atitinkamais Sąjungos teisės aktais siekiamų tikslų ir Sąjungos teisės bendrųjų principų, ypač proporcingumo principo.

Dėl antrojo klausimo

- 69 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamentus Nr. 73/2009 ir Nr. 1122/2009 reikia aiškinti taip: pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, jog konkrečiu atveju, kai paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gavėjas teisę naudotis žemės ūkio paskirties žeme pagrindžia koncesijos sutartimi dėl teritorinei administracinei institucijai viešosios nuosavybės teise priklausančios ganyklos, tokia sutartis galioja, tik jei būsimas koncesininkas yra gyvulių augintojas arba savininkas.
- 70 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, jog reikalavimas, kad ganyklos koncesininkas būtų gyvulių augintojas arba savininkas, savaime nėra tinkamumo gauti finansinę paramą pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamą vienkartinės išmokos už plotus schemą sąlyga. Pagal OUG Nr. 125/2006 7 straipsnio 1 dalį pareiškėjai turi būti įtraukti į APIA administruojamą ūkininkų registrą, laiku pateikti paraišką išmokai gauti ir laikytis šioje nuostatoje nustatytų bendrųjų sąlygų, tarp kurių nėra tokio reikalavimo.

- 71 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad šis reikalavimas kyla iš Žemės ūkio, maisto ir miškų ministro bei Viešojo administravimo ministro įsakymo Nr. 226/235/2003 (pagrindinei bylai taikytinos redakcijos) I priedo nuostatų.
- 72 Kadangi šis reikalavimas nekyla iš Sąjungos teisės ir priklauso valstybių narių diskrecijai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis šio sprendimo 61, 63 ir 64 punktuose priminta jurisprudencija, turi nustatyti, ar toks reikalavimas atitinka atitinkamais Sąjungos teisės aktais siekiamus tikslus ir bendruosius Sąjungos teisės principus, visų pirma proporcingumo principą.
- 73 Šiuo klausimu Rumunijos vyriausybė rašytinėse pastabose iš esmės nurodė, kad Rumunijos teisės aktų leidėjas, atsižvelgdamas į specifinę žemės ūkio padėtį Rumunijoje, kai susiduriama su tokiais reiškiniais, kaip apleistos žemės, žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės senėjimas, mažai jaunų ūkininkų ir daug smulkių ūkių, kurių dauguma yra pusiau natūriniai, nusprendė nustatyti, kad koncesijos sutartys dėl teritoriniams administraciniais vienetams viešosios nuosavybės teise priklausančių ganyklų gali būti sudaromos tik su gyvulių augintojais arba savininkais. Toks pasirinkimas, kuris yra ne atitikties paramos už plotus schemos reikalavimams sąlyga, o tokių koncesijos sutarčių galiojimo sąlyga, patenka į šio teisės aktų leidėjo diskrecijos sritį.
- 74 Nustatydamas šią sąlygą Rumunijos teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, sudarydamas daugumai gyvulių savininkų ir augintojų palankesnes sąlygas tiesiogiai naudotis teritoriniams administraciniais vienetams priklausančiomis ganyklomis, kartu nesudarant galimybės iš jų pelnytis ūkio subjektams, žemės ūkio veiklą vykdančioms per tarpininką. Raštu atsakydama į Teisingumo Teismo klausimus APIA pridūrė, kad daugumai gyvulių augintojų vienintelis pašarų šaltinis vasarą yra pievose auganti augmenija, todėl svarbu, kad gyvulių augintojai galėtų pagal koncesijos sutartis gauti pievas vietovėse, kuriose jie gyvena ir laiko savo gyvulius.
- 75 Kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo išvados 68 punkte, toks tikslas atitinka šios srities Sąjungos teisės tikslus. Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 52 punkto, paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą tikslas – užtikrinti deramą pragyvenimo lygį ūkininkams, kurie realiai vykdo žemės ūkio veiklą, todėl faktiškai naudojami žemės ūkio paskirties plotu, kuriame ši veikla vykdoma.
- 76 Be to, reikalavimas būti gyvulių savininku ar augintoju, kaip matyti iš šio sprendimo 74 punkto, atrodo tinkamas Rumunijos teisės aktų leidėjo siekiamam tikslui – sudaryti palankesnes sąlygas kuo didesniai skaičiui tokių savininkų ar augintojų tiesiogiai naudotis teritorinėms administracinėms institucijoms priklausančiomis ganyklomis, nes, kaip jau buvo nurodyta tame pačiame punkte, vienintelis gyvulių maisto šaltinis vasarą yra pievų augalija; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 77 Kadangi šis reikalavimas susijęs tik su galimybe asmeniui sudaryti koncesijos sutartį dėl ganyklos, viešosios nuosavybės teise priklausančios teritorinėms administracinėms institucijoms, neatrodo, kad nagrinėjamu nacionalinės teisės reglamentavimu viršijama tai, kas būtina šiam tikslui pasiekti; tai turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į šio sprendimo 66 punkte nurodytoje jurisprudencijoje nustatytus reikalavimus.
- 78 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą atsakytina, kad reglamentus Nr. 73/2009 ir Nr. 1122/2009 reikia aiškinti taip: pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, jog konkrečiu atveju, kai paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gavėjas

teisę naudotis žemės ūkio paskirties žeme pagrindžia koncesijos sutartimi dėl teritorinei administracinei institucijai viešosios nuosavybės teise priklausančios ganyklos, tokia sutartis galioja, tik jei būsimas koncesininkas yra gyvulių augintojas arba savininkas.

Dėl trečiojo klausimo

- 79 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio c punktą reikia aiškinti taip: sąvoka „žemės ūkio veikla“ apima veiklą, kai asmuo sudaro koncesijos sutartį dėl ganyklų ir vėliau sudaro bendradarbiavimo sutartį su gyvulių augintojais, pagal kurią gyvulių augintojai gano gyvulius pagal koncesijos sutartį suteiktoje žemėje, o koncesininkas pasilieka teisę naudotis žeme, tačiau įsipareigoja neriboti ganymo veiklos ir prisiima atsakomybę už ganyklų priežiūrą.
- 80 Sąvoka „žemės ūkio veikla“ apibrėžta Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio c punkte kaip, pirma, žemės ūkio produktų gamyba, auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimas, gyvulių veisimas ir ūkinių gyvulių laikymas arba, antra, geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės išlaikymas, kaip nustatyta šio reglamento 6 straipsnyje.
- 81 Pagrindinėje byloje neginčijama, kad *Avio Lucos* veikla nesusijusi su pirma apibrėžties dalimi – žemės ūkio produktų gamyba ar auginimu. Iš tiesų, kaip generalinis advokatas pažymėjo išvados 73 punkte, gyvūnus, kuriuos gyvulių augintojai perdavė *Avio Lucos* pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamos bendradarbiavimo sutarties 8 straipsnį, visada ganykloje laikė, augino ir naudojo minėti gyvulių augintojai.
- 82 Dėl antros apibrėžties dalies, susijusios su geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės išlaikymu, Reglamento Nr. 73/2009 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad bus išlaikoma visos žemės ūkio paskirties žemės, ypač gamybai nebenaudojamos žemės, gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė, ir, atsižvelgdamos į „konkrečias atitinkamų teritorijų charakteristikas“ nacionaliniu ar regioniniu lygiu nustato būtiniausius privalomus gerai agrarinei ir aplinkosaugos būklei taikomus reikalavimus, remdamosi šio reglamento III priede nustatyta sistema; šiame straipsnyje taip pat nurodoma, kad tos valstybės narės negali nustatyti minimalių reikalavimų, kurie nėra numatyti toje sistemoje.
- 83 Šiuo klausimu Rumunijos vyriausybė rašytinėse pastabose nurodė, kad Rumunijos teisės aktų leidėjas nustatė neprivalomą „minimalaus gyvulių tankumo ir (arba) specialaus režimo“ standartą, aiškiai nurodytą ir leidžiamą šio III priedo nuostatose. Šis teisės aktų leidėjas kompleksinio paramos susiejimo sistemoje nuo 2012 m. numatė „daugiametės ganyklos priežiūrą užtikrinant minimalią 0,3 SUG/ha ganyklos apkrovą ir (arba) minėtos ganyklos nušienavimą bent kartą per metus“.
- 84 Rašytinėse pastabose Komisija taip pat pabrėžė, kad pagal Rumunijos pranešimą dėl minimalių geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimų įgyvendinimo 2014 paraiškų teikimo metais „siekdami įgyvendinti minimalaus gyvulių tankumo ir (arba) tinkamo raciono standartą ūkininkai privalo dėti šias pastangas: bent kartą per metus nupjauti žolę ir (arba) užtikrinti minimalią ganyklos apkrovą (ne mažiau kaip 0,3 gyvulio viename hektare), kad žemė (daugiametės ganyklos) būtų geros būklės“.
- 85 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal *Avio Lucos* ir gyvulių augintojų bendradarbiavimo sutarties 7 straipsnį ši bendrovė „kasmet savo lėšomis atlieka ganyklų valymą, nuodingųjų piktžolių naikinimą ir vandens pertekliaus pašalinimą

iš žemės, užtikrindama optimalias sąlygas ganykloms atsikurti“. Tokia veikla yra viena iš šio sprendimo pirmesniame punkte nurodytame pranešime nurodytų alternatyvių veiklos rūšių, todėl patenka į sąvoką „žemės ūkio veikla“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio c punktą, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

- 86 Be to, toks aiškinimas atitinka šio reglamento 4 ir 7 konstatuojamosiose dalyse nustatytus tikslus, susijusius su geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės ganyklų išlaikymu, pripažįstant teigiamą daugiamečių ganyklų poveikį aplinkai.
- 87 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą atsakytina, kad Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio c punktą reikia aiškinti taip: sąvoka „žemės ūkio veikla“ apima veiklą, kai asmuo sudaro koncesijos sutartį dėl ganyklų ir vėliau sudaro bendradarbiavimo sutartį su gyvulių augintojais, pagal kurią gyvulių augintojai gano gyvulius pagal koncesijos sutartį suteiktoje žemėje, o koncesininkas pasilieka teisę naudotis žeme, tačiau išsipareigoja neriboti ganymo veiklos ir prisiima atsakomybę už ganyklų priežiūrą, jei tokia priežiūra atitinka šio reglamento III priede nurodytame neprivalomame standarte nustatytas sąlygas.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 88 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Sąjungos teisę reikia aiškinti taip: pagal ją draudžiama valstybės narės teisinėje sistemoje taikyti *res judicata* principą, kai dėl jo teismas, nagrinėjantis ginčą tarp tų pačių šalių dėl akto, kuriuo susigražinamos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą pareiškėjui išmokėtos sumos, teisėtumo, negali patikrinti, ar nacionaliniai reikalavimai, susiję su dokumento, kuriuo grindžiama teisė naudotis žemės ūkio paskirties žemės plotu, dėl kurio buvo pateikta paraiška paramai gauti, teisėtumu, atitinka Sąjungos teisę, nes šis aktas dėl susigražinimo grindžiamas tais pačiais faktais ir tomis pačiomis nacionalinėmis taisyklėmis, kurios išnagrinėtos ankstesniame įsiteisėjusiame teismo sprendime.
- 89 Kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šis klausimas kyla dėl to, kad APIA rėmėsi dviejų įsiteisėjusių teismo sprendimų, kuriais *Avio Lucos* ieškiniai buvo atmesti, *res judicata* galia; ieškiniai buvo pateikti, pirma, dėl prašymo panaikinti šio sprendimo 30 punkte nurodytą sprendimą, kuriuo šiai bendrovei skirtos daugiamečių sankcijos už 2014 m., ir, antra, dėl prašymo panaikinti su tais pačiais metais susijusių pažeidimų nustatymo aktą. Šie du dokumentai buvo grindžiami APIA sprendimu, pagal kurį *Avio Lucos* neturėjo gauti išmokų pagal paramos už plotus schemą, nes nebūdama gyvulių augintoja ji nepateikė įrodymų, kad teisėtai naudojosi pagrindinėje byloje nagrinėjama savivaldybės ganykla.
- 90 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal nacionalinės teisės doktriną, susijusią su Civilinio proceso kodekso 431 straipsnio 2 dalimi, *res judicata* pagrindas, siejamas su galutiniu sprendimu, gali būti teisėtai pareikštas teismo proceso metu tik tuo atveju, jei teisinis santykis, kuriuo remiamasi šiuo atveju, yra ne tik tapatus teisiniui santykiui, kuris anksčiau buvo nagrinėjamas byloje, kurioje priimtas šis galutinis sprendimas, bet ir jeigu jis aiškiai ar netiesiogiai įtrauktas į šią ankstesnę bylą. Taigi *res judicata* galioja ir tais atvejais, kai dėl naujo ieškinio teismas privalo pakartoti arba paneigti visus teisinius argumentus ar jų dalį, priimtus arba atmestus ankstesniame sprendime. Nagrinėjamu atveju ankstesniame punkte nurodytuose sprendimuose buvo sprendžiami ginčai tarp tų pačių šalių, t. y. APIA ir *Avio Lucos*, ir jie buvo susiję su tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, t. y. paraiška vienkartinėi išmokai už plotus gauti už 2014 metus.

- 91 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš atsakymų į pirmąjį ir antrąjį klausimus, jeigu laikomasi atitinkamais Sąjungos teisės aktais siekiamų tikslų ir bendrųjų Sąjungos teisės principų, visų pirma proporcingumo principo, pagal Sąjungos teisę nedraudžiama nei nacionalinės teisės aktuose nustatyti pareigą įrodyti „teisę naudotis“ žemės ūkio paskirties plotu, kad būtų galima gauti tiesioginę paramą pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą, nei konkrečiu atveju, kai teisę naudotis žemės ūkio paskirties žeme naudos gavėjas pagrindžia pateikdamas koncesijos sutartį dėl teritorinei administracinei institucijai priklausančios ganyklos, nacionalinės teisės aktuose nustatyti sąlygą, kad tokia koncesijos sutartis gali būti teisėtai sudaryta, tik jei būsimasis koncesininkas yra gyvulių augintojas arba savininkas.
- 92 Reikia priminti *res judicata* principo svarbą tiek Sąjungos teisės, tiek nacionalinės teisės sistemose. Iš tiesų tiek siekiant užtikrinti teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą svarbu, kad teismo sprendimai, kurie išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus numatytiems pasinaudojimo jomis terminams tampa galutiniai, nebegalėtų būti ginčijami (2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 22 punktą; 2018 m. spalio 17 d. Sprendimo *Klohn*, C-167/17, EU:C:2018:833, 63 punktą ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 88 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 93 Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso nuostatų, suteikiančių sprendimui *res judicata* galią, net jeigu tai leistų ištaisyti su šia teise nesuderinamą nacionalinę situaciją (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 23 punktą; 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 47 punktą ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 89 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 94 Taigi Sąjungos teisėje taip pat nereikalaujama, kad, siekdama atsižvelgti į Teisingumo Teismo pateiktą atitinkamos šios teisės nuostatos išaiškinimą, nacionalinė teisminė institucija iš principo peržiūrėtų savo įsiteisėjusį sprendimą (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 90 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 95 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo neprašoma persvarstyti *res judicata* galią įgijusio sprendimo. Vis dėlto šis teismas pažymi, kad pagrindinė byla grindžiama tais pačiais teisiniais santykiais, dėl kurių buvo priimti du galutiniai sprendimai, minėti šio sprendimo 89 punkte, todėl pagal *res judicata* galios principą, kaip jis išaiškintas nacionalinėje teisėje, šių sprendimų negali paneigti teismo sprendimas pagrindinėje byloje.
- 96 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, jog nacionaliniai teismai turi kiek įmanoma aiškinti nacionalinės teisės nuostatas taip, kad jų taikymas prisidėtų prie Sąjungos teisės įgyvendinimo (2015 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, EU:C:2015:742, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 97 Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo reikalavimas apima visiems nacionaliniams teismams, taip pat priimantiems sprendimus kaip galutinę instanciją, nustatytą pareigą prireikus pakeisti suformuotą jurisprudenciją, jeigu paaiškėja, kad ši jurisprudencija pagrįsta su Sąjungos teisės tikslais nesuderinamu nacionalinės teisės išaiškinimu. Taigi nacionalinis teismas negali pagrįstai manyti, jog neturi galimybės aiškinti nacionalinės teisės nuostatos taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, vien dėl to, jog kiti teismai pateikė tokį šios nuostatos išaiškinimą, kuris neatitiko Sąjungos

- teisės, arba nacionalinės kompetentingos institucijos ją taikė tokiu su šia teise nesuderinamu būdu (žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 60 ir 61 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 98 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 89 punkte, šio sprendimo 89 punkte minėtų sprendimų ir šioje byloje priimtino teismo sprendimo dalykas nėra tapatus, nes, nors jie susiję su tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, juose vertinamas skirtingų administracinių sprendimų teisėtumas.
- 99 Bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagal nacionalinę teisę šio sprendimo *res judicata* galia apima šią bylą arba atskiras jos dalis, ir prireikus išnagrinėti minėtoje teisėje numatytas pasekmes (pagal analogiją žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 57 punktą).
- 100 Iš tiesų, nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės aktų, *res judicata* principo įgyvendinimo taisyklės valstybės narės savo teisės sistemose nustato vadovaudamosi savo procesinės autonomijos principu. Vis dėlto jos neturi būti mažiau palankios nei tos, kuriomis reglamentuojamos panašios vidaus situacijos (lygiavertiškumo principas), ir neturi būti nustatytos taip, kad praktiškai būtų neįmanoma arba pernelyg sunku naudotis Sąjungos teisine tvarka suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 58 punktą ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 91 punktą, ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 101 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog kiekviena byla, kurioje kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į šios nuostatos reikšmę visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse institucijose. Šiomis aplinkybėmis prireikus reikia atsižvelgti į valstybės narės teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir tinkamos proceso eigos principus (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 93 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 102 Kiek tai susiję su pagrindine byla, reikia pažymėti, kad toks *res judicata* galios principo aiškinimas, koks matyti iš šio sprendimo 90 punkto, neleidžia ginčyti ne tik *res judicata* galią įgijusio teismo sprendimo, net kai šiuo sprendimu pažeidžiama Sąjungos teisė, bet ir, vykstant civiliniam teismo procesui dėl tų pačių faktinių aplinkybių, bet kokio konstatavimo, susijusio su tuo pačiu teisiniu santykiu kaip ir tas, dėl kurio priimti du galutiniai sprendimai.
- 103 Kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo išvados 92 punkte, toks *res judicata* galios principo aiškinimas reikštų, kad, kai ankstesnis teismo sprendimas, kuris tapo galutinis, grindžiamas Sąjungos teisei prieštaraujančiu aiškinimu, neteisingas šios teisės taikymas pasikartos kiekviename civilinių teismų priimtame sprendime dėl tų pačių teisinių santykių, nesant galimybės ištaisyti šio minėtą teisę pažeidžiančio faktinių aplinkybių aiškinimo (pagal analogiją žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260 95 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 104 Tokios Sąjungos teisės normų veiksmingo taikymo kliūtys negali būti pagrįstai pateisintos teisinio saugumo principu, todėl turi būti laikomos prieštaraujančiomis veiksmingumo principui (pagal analogiją žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 96 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

105 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisę reikia aiškinti taip: pagal ją draudžiama valstybės narės teisinėje sistemoje taikyti *res judicata* principą, kai dėl jo teismas, nagrinėjantis ginčą tarp tų pačių šalių dėl akto, kuriuo susigražinamos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą pareiškėjui išmokėtos sumos, teisėtumo, negali patikrinti, ar nacionaliniai reikalavimai, susiję su dokumento, kuriuo grindžiama teisė naudotis žemės ūkio paskirties žemės plotu, dėl kurio buvo pateikta paraiška paramai gauti, teisėtumu, atitinka Sąjungos teisę, nes šis aktas dėl susigražinimo grindžiamas tais pačiais faktais ir tomis pačiomis nacionalinėmis taisyklėmis, kurios išnagrinėtos ankstesniame įsiteisėjusiam teismo sprendime.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

106 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentą Nr. 73/2009, nustatantį bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatantį tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiantį [r]eglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003, ir iš dalies pakeistą 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1310/2013, ir 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1122/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu, moduliavimu ir integruota administravimo ir kontrolės sistema pagal tame reglamente numatytas ūkininkams skirtas tiesioginės paramos schemas, ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu pagal vyno sektoriui numatytą paramos schemą, reikia aiškinti taip: jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gavimas siejamas su pareiškėjo pareiga įrodyti, kad jis turi „teisę naudotis“ žemės ūkio paskirties žeme, dėl kurios pateikta ši paraiška, su sąlyga, kad laikomasi atitinkamais Sąjungos teisės aktais siekiamų tikslų ir Sąjungos teisės bendrųjų principų, ypač proporcingumo principo.**
- 2. Reglamentą Nr. 73/2009, iš dalies pakeistą Reglamentu Nr. 1310/2013, ir Reglamentą Nr. 1122/2009 reikia aiškinti taip: pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, jog konkrečiu atveju, kai paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą gavėjas teisę naudotis žemės ūkio paskirties žeme pagrindžia koncesijos sutartimi dėl teritorinei administracinei institucijai viešosios nuosavybės teise priklausančios ganyklos, tokia sutartis galioja, tik jei būsimas koncesininkas yra gyvulių augintojas arba savininkas.**
- 3. Reglamento Nr. 73/2009, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1310/2013, 2 straipsnio c punktą reikia aiškinti taip: sąvoka „žemės ūkio veikla“ apima veiklą, kai asmuo sudaro koncesijos sutartį dėl ganyklų ir vėliau sudaro bendradarbiavimo sutartį su gyvulių augintojais, pagal kurią gyvulių augintojai gano gyvulius pagal koncesijos sutartį suteiktoje žemėje, o koncesininkas pasilieka teisę naudotis žeme, tačiau įsipareigoja**

neriboti ganymo veiklos ir prisiima atsakomybę už ganyklų priežiūrą, jei tokia priežiūra atitinka šio reglamento III priede nurodytame neprivalomame standarte nustatytas sąlygas.

- 4. Sąjungos teisę reikia aiškinti taip: pagal ją draudžiama valstybės narės teisinėje sistemoje taikyti *res judicata* principą, kai dėl jo teismas, nagrinėjantis ginčą tarp tų pačių šalių dėl akto, kuriuo susigražinamos pagal vienkartinės išmokos už plotus schemą pareiškėjui išmokėtos sumos, teisėtumo, negali patikrinti, ar nacionaliniai reikalavimai, susiję su dokumento, kuriuo grindžiama teisė naudotis žemės ūkio paskirties žemės plotu, dėl kurio buvo pateikta paraiška paramai gauti, teisėtumu, atitinka Sąjungos teisę, nes šis aktas dėl susigražinimo grindžiamas tais pačiais faktais ir tomis pačiomis nacionalinėmis taisyklėmis, kurios išnagrinėtos ankstesniame įsiteisėjusiame teismo sprendime.**

Parašai.